

Programowanie i projektowanie obiektowe

Wstęp

Paweł Daniluk

Wydział Fizyki

Jesień 2012

Plan wykładu

- 1 Wstęp – komputery, algorytmy i programy
- 2 Podstawowe konstrukcje programistyczne
- 3 Procedury i funkcje
- 4 Obiekty i metody
- 5 Struktury danych
- 6 Zarządzanie pamięcią
- 7 Rekurencja
- 8 Programowanie dynamiczne
- 9 Modelowanie dziedziny
- 10 Dziedziczenie
- 11 Klasy w Javie, kapsułkowanie, konstruktory
- 12 Wyjątki
- 13 Typy uogólnione
- 14 Kolekcje
- 15 Graficzny interfejs użytkownika

Algorytm

Sposób postępowania prowadzący do pożądanego efektu.

Przykłady:

- 1 Przepisy kucharskie
- 2 Zapis nutowy muzyki
- 3 Instrukcje montażu
- 4 Opis dojazdu

Instrukcja szamponu

- 1 Nałożyć szampon
- 2 Umyć włosy
- 3 Spłukać
- 4 Czynność powtórzyć

Instrukcja szamponu

- 1 Nałożyć szampon – ile?, na co?
- 2 Umyć włosy
- 3 Spłukać
- 4 Czynność powtórzyć

Instrukcja szamponu

- 1 Nałożyć szampon – ile?, na co?
- 2 Umyć włosy
- 3 Spłukać
- 4 Czynność powtórzyć – skok do 1

Instrukcja szamponu

- 1 Nałożyć szampon – ile?, na co?
- 2 Umyć włosy
- 3 Spłukać
- 4 Czynność powtórzyć – skok do 1
  - 1 Nałożyć szampon
  - 2 Umyć włosy
  - 3 Spłukać
  - 4 Czynność powtórzyć

Instrukcja szamponu

- 1 Nałożyć szampon – ile?, na co?
- 2 Umyć włosy
- 3 Spłukać
- 4 Czynność powtórzyć – skok do 1
  - 1 Nałożyć szampon
  - 2 Umyć włosy
  - 3 Spłukać
  - 4 Czynność powtórzyć
    - 1 Nałożyć szampon
    - 2 Umyć włosy
    - 3 Spłukać
    - 4 Czynność powtórzyć

Największy wspólny dzielnik

Dzielenie z resztą

$$b = ax + r$$

$$b \div a = x$$

$$b \bmod a = r$$

Podzielność

Mówimy a dzieli b ($a|b$) jeżeli istnieje liczba całkowita x , taka że $b = ax$.

$$a|b \iff b \bmod a = 0$$

Największy wspólny dzielnik

Największym wspólnym dzielnikiem a i b jest największa liczba która dzieli a i b .

$$NWD(15, 18) = 3 \qquad NWD(7, 13) = 1$$

Algorytm Euklidesa

Pomysł

$$NWD(a, b) = \begin{cases} a & \text{jeśli } b = 0 \\ NWD(b, a) & \text{jeśli } b > a \\ NWD(a - b, b) & \text{jeśli } a \geq b > 0 \end{cases}$$

Naiwna implementacja

Pseudokod

NWD(a, b)

▷ zakładamy, że $a > b$ i $a + b > 0$

```
1  while  $b > 0$ 
2      do  $a \leftarrow a - b$ 
3          if  $b > a$ 
4              then swap( $a, b$ )
5  return  $a$ 
```

Niska wydajność

Dla $a = 10^{10}$ i $b = 1$ trzeba wykonać 10^{10} odejmowań.

Poprawna implementacja

Pseudokod

NWD(a, b)

▷ zakładamy, że $a > b$ i $a + b > 0$

```
1  while  $b > 0$ 
2      do  $a \leftarrow a \bmod b$ 
3          swap( $a, b$ )
4  return  $a$ 
```

Poprawność algorytmu

Poprawność częściowa

Jeżeli obliczenie się kończy, to dostajemy poprawny wynik.

Przykład

isEven(a)

```
1  while  $a \neq 0$ 
2      do  $a \leftarrow a - 2$ 
3  return true
```

Poprawność algorytmu

Poprawność częściowa

Jeżeli obliczenie się kończy, to dostajemy poprawny wynik.

Przykład

`isEven(a)`

```
1  while a ≠ 0
2      do a ← a - 2
3  return true
```

Poprawność pełna

Dla dowolnych danych wejściowych obliczenie się kończy i dostajemy poprawny wynik.

Nie wszystko da się zaprogramować

Problem STOPu

Rozstrzygnąć czy program P zatrzymuje się dla dowolnych danych wejściowych.

Nie wszystko da się zaprogramować

Problem STOPu

Rozstrzygnąć czy program P zatrzymuje się dla dowolnych danych wejściowych.

Nie istnieje algorytm rozwiązujący problem stopu.

Nie wszystko da się zaprogramować c.d.

Dowód

Założmy, że istnieje w pełni poprawny program S , który dla dowolnego programu P i danych D rozstrzyga, czy P uruchomiony na danych D zatrzymuje się.

Weźmy program T :

$T(P)$

```
1  if  $S(P, P) = true$ 
2    then loop
3    else stop
```

Jaki jest rezultat uruchomienia $T(T)$?

Jak działa komputer

- Procesor – wczytuje rozkazy z pamięci i je wykonuje

Jak działa komputer

- Procesor – wczytuje rozkazy z pamięci i je wykonuje
- Pamięć – przechowuje programy i dane

Jak działa komputer

- Procesor – wczytuje rozkazy z pamięci i je wykonuje
- Pamięć – przechowuje programy i dane
- UWAGA: Programy i dane są traktowane tak samo

Jak działa komputer

- Procesor – wczytuje rozkazy z pamięci i je wykonuje
- Pamięć – przechowuje programy i dane
- UWAGA: Programy i dane są traktowane tak samo
- Szyna danych – łączy procesor, pamięć i inne elementy komputera

Jak działa komputer

- Procesor – wczytuje rozkazy z pamięci i je wykonuje
- Pamięć – przechowuje programy i dane
- UWAGA: Programy i dane są traktowane tak samo
- Szyna danych – łączy procesor, pamięć i inne elementy komputera
- Urządzenia wejścia/wyjścia – procesor komunikuje się z nimi za pośrednictwem szyny danych i dodatkowych interfejsów

Kod maszynowy

Postać binarna

10110000 01100001

Kod maszynowy

Postać binarna

10110000 01100001

Postać szesnastkowa

B0 61

Kod maszynowy

Postać binarna

10110000 01100001

Postać szesnastkowa

B0 61

Postać mnemoniczna

MOV AL, 61h ; Load AL with 97 decimal (61 hex)

Kod maszynowy c.d.

Fragment programu

```
mov ax, 0D625h
mov es, ax    ; wprowadź do rejestru segmentowego ES wartość
              ; z AX wynoszącą D625 szesnastkowo
              ; (54821 dziesiętnie)

mov al, 24
mov ah, 0    ; załaduj do rejestru AX wartość 24
              ; (wyzeruj AH - starszą połówkę rejestru AX
              ; i zapisz wartość 24 w młodszej AL)

int 21h      ; wywołaj przerwanie nr 33 (21 szesnastkowo)
```

Paradygmaty programowania

- 1 Programowanie imperatywne – Program jest sekwencją instrukcji powodujących zmiany stanu (np. wartości zmiennych).

Paradygmaty programowania

- 1 Programowanie imperatywne – Program jest sekwencją instrukcji powodujących zmiany stanu (np. wartości zmiennych).
- 2 Programowanie funkcyjne – Brak skutków ubocznych, stan się nie zmienia.

Paradygmaty programowania

- 1 Programowanie imperatywne – Program jest sekwencją instrukcji powodujących zmiany stanu (np. wartości zmiennych).
- 2 Programowanie funkcyjne – Brak skutków ubocznych, stan się nie zmienia.
- 3 Programowanie deklaratywne – Programista opisuje pożądany wynik bez precyzowania algorytmu.

Paradygmaty programowania

- 1 Programowanie imperatywne – Program jest sekwencją instrukcji powodujących zmiany stanu (np. wartości zmiennych).
- 2 Programowanie funkcyjne – Brak skutków ubocznych, stan się nie zmienia.
- 3 Programowanie deklaratywne – Programista opisuje pożądany wynik bez precyzowania algorytmu.
- 4 Programowanie obiektowe – Obiekty łączą w sobie dane (stan) i zachowanie (metody).

Język programowania

- 1 Składnia – słowa i gramatyka
- 2 Semantyka – znaczenie
- 3 Typy danych
- 4 Biblioteki standardowe

Kompilować, czy interpretować

Języki kompilowane

Kod źródłowy jest kompilowany do maszynowego.

- szybkie
- podatne na błędy
- trudno poprawiać
- zależne od platformy

Kompilować, czy interpretować

Języki kompilowane

Kod źródłowy jest kompilowany do maszynowego.

- szybkie
- podatne na błędy
- trudno poprawiać
- zależne od platformy

Języki interpretowane

Interpreter analizuje kod źródłowy w miarę wykonywania.

- mało wydajne
- wygodne
- niezależne od platformy

Kompilować, czy interpretować c.d.

Java – rozwiązanie pośrednie

Kod źródłowy kompilowany do kodu bajtowego (*bytecode*) i wykonywany przez maszynę wirtualną.

- wydajne (niby)
- niezależne od platformy

Java - założenia

- 1 It should be “simple, object-oriented and familiar”.
- 2 It should be “robust and secure”.
- 3 It should be “architecture-neutral and portable”.
- 4 It should execute with “high performance”.
- 5 It should be “interpreted, threaded, and dynamic”.

Podstawowe konstrukcje

Komentarze

```
/* This is a multi-line comment.  
It may occupy more than one line. */
```

```
// This is an end-of-line comment
```

Zmienne i przypisanie

```
int myInt;          /* Declaring an uninitialized variable  
                    called 'myInt', of type 'int' */  
myInt = 35;        // Initializing the variable  
int myInt = 35;    /* Declaring and initializing the variable  
                    at the same time */
```

Uwaga

= oznacza przypisanie
== jest operatorem porównania

Podstawowe konstrukcje c.d.

Instrukcja warunkowa

```
if (i == 3) doSomething();
```

```
if (i == 2)
    doSomething();
else
    doSomethingElse();
```

```
if (i == 3) {
    doSomething();
} else if (i == 2) {
    doSomethingElse();
} else {
    doSomethingDifferent();
}
```

Podstawowe konstrukcje c.d.

Pętla

```
while (i < 10) {  
    doSomething();  
}
```

```
// doSomething() is called at least once  
do {  
    doSomething();  
} while (i < 10)
```

Podstawowe konstrukcje c.d.

Wypisywanie wyniku

```
System.out.println(s); // Display the string.
```

Najprostszy program

```
class Hello {  
    public static void main(String[] args) {  
        System.out.println("Hello World!");  
    }  
}
```

Integrated Development Environment (IDE)

Zmiana hasła

```
$ passwd
```

NetBeans

```
$ netbeans
```


Algorytm Euklidesa w Javie

Szkielet programu do rozbudowania

```
import java.util.Scanner;

public class Euclid {
    public static void main(String[] args) {
        Scanner sc = new Scanner(System.in);
        System.out.println("Podaj pierwsza liczbe:");
        int a = sc.nextInt();
        System.out.println("Podaj druga liczbe:");
        int b = sc.nextInt();

        System.out.println("Wynik:"+Integer.toString(a) +"+"
            +Integer.toString(b)+"="+Integer.toString(a+b));
    }
}
```

Algorytm Euklidesa w Javie c.d.

Operatory porównania

==	=
<	<
<=	≤
>	>
>=	≥
!=	≠

Operatory arytmetyczne

+	+
-	-
*	·
/	÷
%	mod

+ oznacza również konkatencję łańcuchów znakowych.